

Билјана ВАНКОВСКА

W
Vo vreme na
op{ t a izmama,
ka ` uvawet o na
vist i nat a st anuva
revoluci oneren ~i n

W

Xorx ORVEL

Пред нешто повеќе од една година изгледаше дека, и покрај евидентната криза на економски, социјален и политички план, и покрај кризата на вредностите и на моралот, сепак постои надеж. За некои наивни (како авторот на овој текст), тоа беше појавата и гордото кревање на главата (и на кичмата) на Граѓанинот. Се создаде едно (Граѓанско) Движење за кое се врзаа многу надежи и ентузијазам, Движење кое си ја зема Преметејската задача да му ја врати светлината и самосвеста на поединецот. Движењето не преживеа ниту една година. Уште полошо, немаше кој ни парастос да му направи. Медиумите кои предничеа со кревањето прав, лепењето етикети на сите и на секого, и подготвувањето шпекулации околу нечии наводни политички апетити и купувања-продавања, една година подоцна дури и не го сметаа вредно за одбележување прашањето за Движењето. Основачите и лидерите си прошепотеа дека во една демократија не е голема работа вакви (невладини) асоцијации да се создаваат и да згаснуваат. И толку. Тоа е така, ама остана белегот дека неколку илјади граѓани кои застапаа зад Движењето, ги понудија својата поддршка, знаење и енергија и останаа изневерени. Не најдовме доблест ниту да им се извиниме и да побараме прошка, што ги навлековме на нешто за што не бевме кадарни или единствени. Им ветивме дека ќе создадеме провев и ќе го разбрануваме овој жабурник, но се удавивме во него (некои всушност покажаа дека жабурникот им е природна средина). Им дадовме надеж, а потоа им ја одземавме (пу-пу, не важи, шалили смо се...). А надежта, веќе сигурно знам, е зло и синоним на лагата.

Пријателка ми укажа на еден аспект на митот за Пандора и нејзината кутија, а за кој никогаш не сум размислувала на таков начин (јавно благодарам, Ирена!). Сте помислиле ли некогаш на тоа што по отворањето на Пандорината кутија и се-ењето на сите зла и болести низ светот, некаде во кошот останала само надежта, што е доказ дека во затворената кутија надежта се "дружела" токму со злото и со несреќите? Е, па ако е така, тогаш останува само човек да избере дали надежта ќе ја стави во редот на злото или на болестите? Некој пооптимистичен ќе каже: "Ама, што би правеле без надеж, тоа е дефетизам, очај и предавање - надежта последна умира!" Можеби и во тоа има вистина, но никој нема право да си поигрува со надежите на граѓаните. **ОДГОВОРНОСТА СЕПАК Е ДВОСТРАНА: И ГРАЃАНИТЕ НЕ СМЕАТ ТУКУТАКА ДА СИ СЕ КРЕПАТ СО ГОЛАТА НАДЕЖ И ДА ВЕРУВААТ ДЕКА ЌЕ СЕ НАЈДЕ НЕКОЈ (ДРУГ) ЈУНАК КОЈ ЌЕ ЈА ЗАВРШИ НИВНАТА ЗАДАЧА.** Со Граѓанското движење или без него, надежта од

минатата година беше врзана за референдумската иницијатива. Но, и таа пропадна како Титаник. Меѓу нас имаше кои и предупредуваа дека тоа ќе биде последниот задолжителен референдум во историјата на независна Македонија и дека треба да се искористи како право на непосредно одлучување на граѓаните (без оглед на исходот; нека беше демократски, таков каков што ќе избере мнозинството). **НЕ ТРЕБАШЕ ЧОВЕК ДА БИДЕ ВИДОВИТ, ДОВОЛНО БЕШЕ ДА СЕ ЗНАЕ КАКО СЕ ВЛАДЕЕ ВО МАКЕДОНИЈА. БЕШЕ САМО ПРАШАЊЕ НА ВРЕМЕ КОГА НАШИОТ ЛЕГАЛИСТ - ПРЕМИЕР (ПРОФЕСОР ПО ПРАВО) И НЕГОВАТА ЕТНИЧКА БРАТИЈА ЌЕ ПОЧНАТ ДА СЕ ВАДАТ НА НЕКАКОВ СИ БАДИНТЕР, САМО ЗА ДА ГО ОГРАНИЧАТ ПРАВОТО НА РЕФЕРЕНДУМ, ДА ГИ ЕЛИМИНИРААТ ГРАЃАНИТЕ ВО ПРОЦЕСОТ НА ОДЛУЧУВАЊЕ, А ПОТОА ЕЛИТИТЕ ЌЕ СИ СЕ ДОГОВАРААТ ДОМАЌИНСКИ И ФЕУДАЛИСТИЧКИ, КАКО ВО СТАРИТЕ ДОБРИ ВРЕМИЊА.** Е, па народе, наздравје нов закон за референдум! Да видам и да не

верувам дека повторно ќе се акумулира таква општествена енергија да соберат 150.000 потписи за некои од оние "трици и кучици" од прашања. Па, овој народ не се активира ниту за празник ниту за делник! По фијаското на Илинден (ни казанското гравче не помогна), власта сосема "умно" реши да не фрла пари за џабе во одбележување на така безначајна работа како што е Денот на независноста (нели, парите им се потребни за шетање на разни портпаролчиња и анонимуси во придружба на политичарите - анонимуси своје врсте - низ светот!). Само ме ставија на мака на ќерка ми од 11 години да ѝ објаснам што тоа (не) се слави на 8 Септември. За среќа и младиве генера-

опозицијата и Премиерот никако да признаат (иако во себе интимно го знаат тоа) дека овој народ не се покренува ни за арно, ни за лошо, ни за да се израдува, ни за да протестира. За малку ќе протнеа закон со ограничување на правото на јавен протест (за среќа не мина; среќа за формалниот правен поредок, не дека нешто ќе се изменеше во практиката). Овој народ вегетира - и егзистенцијално и културно и политички.

ОСТАНУВА ПРАШАЊЕТО ДАЛИ ЌЕ СЕ НАЈДЕ ПОВОД, МОТИВАЦИЈА ИЛИ ЈУНАК ДА ГО РАЗБУДИ ОВОЈ НАРОД. Велат, и тоа сосема точно и документирано, довербата во институциите е смеш-

ки, манипулирање. Вистински јунак ќе биде оној кој ќе застане пред сите нас, кои пред само година дена докажавме дека нè има и дека сме Граѓани, и кој во Черчиловски стил ќе вети: пот, крв и солзи! Тоа е она што и сега го имаме во изобилство, ама барем овој пат ќе се обидеме да го ставиме во функција на она што ние го сакаме, а не што ни го прикажуваат како Ветена земја, оние кои водат љубов со нас, а и се верни на меѓународната и на своите патетично приземни интереси и адикција за власт. Кога се лоши политичари и кога не се деранжираат многу ниту од ниските стапки на доверба, ниту од фактот дека во нашата перцепција политиката станува

КОЈ ЌЕ СЕ ЈУНАК ИЗНАЈДЕ...

ци ја имаат смислата за хумор (така насушна за преживување на апсурдни времиња), па веднаш даде идеја за наслов на колумна "Independence Day: Ha-ha-ha"!

Но, по 8 набрзо дојде и 15 септември, ден во кој позицијата и опозицијата се препукуваа околу тоа колкава треба да биде посетеноста на еден протестен митинг за тој да се смета за сериозна опомена. Премиерот, ела срам да го фати, што се сити на "најнеуспешниот митинг во историјата на независна Македонија"! **ЗАБОРАВА ДЕКА ТОЈ НИТУ НА ИЛИНДЕН НЕ МОЖЕ ДА СОБЕРЕ ПОВЕЌЕ ЛУЃЕ, ДУРИ И КОГА ИМ СЕРВИРА ГРАВЧЕ, ГОВОРИ ЗА ЕВРОПСКАТА НИ ИДНИНА И ИГРАОРЦИ!!!** И лидерот на

но ниска, лидери како и да нема, партиите функционираат по инерција благодарение на своите послушници и на ниските изборни цензуси.

ПОЛИТИЧКИОТ ЖИВОТ СЕ РЕЦИКЛИРА, КАКО ДА Е PERPETUUM MOBILE. Сè исти фаџи, исти старомодни говори: едниот сериозно замислен, помалку строг и загледан во далечината (Премиер, а сака да личи на Вожд; баш треба да се препрочита онаа прекрасна сатира на Радоје Домановиќ), а другиот со изнасилена гестикулација и гласни фанфари сака да се претстави како соодветна замена за Вождот (тешка задача да бидеш замена за нешто што не те бидува!). Е, сега, кога веќе е така, логично е прашањето - како понатаму? КОЈ? Има ли некој кој не заслужува презир, потсмев и недоверба? Кој јунак ќе се изнајде (будалата сама се декларираше низ говорот на јавниот обвинител) да го крене факелот и на овој разочаран народ да му покаже дека има алтернатива. Слушаме дека и такви кандидати има. Веќе се лицитира со имиња - ама, и тие пак рециклирани! Само името на новиот политички субјект изгледа ново, дури и модерно, странски, како за во ЕУ... Други демантираат и велат не било точно, нема таков јунак, нема нова опција. **СЕ ПЛАШАМ ДЕКА ВИСТИНАТА Е НЕКАДЕ НА ПОЛОВИНА ПАТ: НОВО ЌЕ ИМА, АМА ВСУШНОСТ ЌЕ БИДЕ СТАРО, АМА ДОБРО НАШМИНКАНО!**

Да се вратиме на почетокот на текстот: да се потсетиме колку кусо помнење имаме, колку брзо ги газиме и ги напуштаме и најдобрите идеи, колку лесно нè заведува надежта - и колку конкретни мерки преземаа за да нè елиминираат и замолчат. Кога ќе почнат со ветувањата и со поигрувањето со надежта, сетете се на Пандора и на тоа дека надежта овде значи преживување, давање на лажич-

еквивалент на најстариот занает во светот - сè тоа е со намера!

НЕСВЕСНО ПОДЛЕГНУВАМЕ НА ЗАМКАТА СÈ ШТО Е ПОВРЗАНО СО ПОЛИТИКАТА ДА ГО ПОИСТВЕТУВАМЕ СО НЕШТО ВАЛКАНО, НЕМОРАЛНО И НЕДОСТОЈНО ЗА СЕКОЈ КОЈ СЕ ПОЧИТУВА СЕБЕ СИ - СВОЈОТ ЛИЧЕН И ПРОФЕСИОНАЛЕН ДИГНИТЕТ. Така, ние умните си се држиме пострана, па дури и кога пишуваме, критикуваме, елаборираме - остануваме безопасни, затоа што со ништо нема да го загориме нивното царство во кое, како во шахот, се менуваат само црниот и белиот крал (патем менувајќи ги и боите под кои ги движат своите "војски"). Ние, сосема наивно, па дури и кукавички, ќе продолжиме да се сметаме за морално супериорни што не сме во политиката како нив, а профитираат токму тие, што кога би им ја одзеле аурата на политичари не би биле способни да заработат ниту за парче леб (освен да живеат со она што веќе ни го присвоиле од нашите сиромашки животи). Сега погодувате и зошто се оние бескрупулозни закони за привилегии на пратениците...

ИМА ЛИ ЈУНАК КОЈ ЌЕ ЈА КАЖЕ ВИСТИНАТА ДЕКА БРОДОТ НИ ТОНЕ ДО ТАА МЕРА ШТО СМИСЛАТА НА НАШАТА БИТКА ВЕЌЕ НЕ Е КАКОВ - ТАКОВ ПРИСТОЕН ЖИВОТ ЗА НАС, ТУКУ ДЕКА СЕГА СТАНУВА ЗБОР ЗА ВЛОГ ВО ИДНИНАТА НА НАШИТЕ ДЕЦА? Ќе има ли некој кој со антикампања ќе каже дека има два прста образ што не му дозволуваат да ветува било што во ваква катастрофална ситуација? **ЌЕ ИМА ЛИ НЕКОЈ КОЈ СВОЈАТА (РЕЛАТИВНА) АНОНИМНОСТ И НЕИСКУСТВО ВО ПОЛИТИКАТА (НА НАЧИН НА КОЈ ТИЕ ЈА СФАКААТ И ЈА ПРАКТИКУВААТ), ЌЕ УМЕЕ ДА ГИ ПРЕТВОРИ ВО НАША ЗАЕДНИЧКА, ГРАЃАНСКА ПРЕДНОСТ?**

